

مطالعات اجتماعی

پایه چهارم

درس اول
همسایه ما

درس | همسایه‌ی ما

خانه‌ی ما در محله‌ای از یک شهر یا روستا قرار دارد. هر یک از ما ساکن یک محله هستیم. محله قسمتی از یک شهر یا روستاست که در آن گروهی از مردم در همسایگی یکدیگر زندگی می‌کنند. شما در یک خانه‌ی حیاطدار زندگی می‌کنید یا در یک آپارتمان؟ آیا همسایه‌های خود را می‌شناسید؟ آیا خانواده‌هایی که در همسایگی شما زندگی می‌کنند، فرزند هم‌سن و سال شما دارند؟ آیا در همسایگی خود دوستانی دارید؟

چه خوب است همسایه‌ها از حال یکدیگر باخبر باشند، به هم کمک کنند و با هم مهربان باشند.

یکی از همسایه ها نذری پخته و تقسیم می کند.

همسایه ها به عیادت هم می روند.

برای همسایه ی جدید چای آورده است.

هم محله ای ها به استقبال حجاج رفته اند.

پیامبر گرامی ما حضرت محمد (ص) فرمودند:

اگر می‌خواهید خدا و
پیامبر، شما را دوست داشته باشند،
امانت‌دار و راستگو باشید و با
همسایگان خود به نیکی رفتار کنید.

حقوق همسایگان از نظر اسلام

○ فعالیت

- ۱- به تصویرهای صفحه‌ی قبل با دقت نگاه کنید و هر یک را توضیح دهید.
- ۲- چه موارد دیگری از همکاری بین همسایه‌ها می‌شناسید؟ بیان کنید.
- ۳- با توجه به تصویرهای این صفحه، بگویید مردم یک محله برای انجام دادن چه کارهایی با یکدیگر همدلی و همکاری می‌کنند. چگونه؟

جواب فعالیت ۲. برگزاری جشن‌ها، عزاداری، نظافت محله، کمک به یکدیگر در هنگام مشکلات و بیماری و ...

نزدیک عید است و اهالی برای تزئین
محله تلاش می کنند و در حال آماده
کردن وسایل نذری برای برگزاری
مراسم هستند. آنها زیاله های خود را
در سطل زیاله می ریزند. تعدادی نیز
برای عیادت همسایه ی مریض خود
به خانه آنها رفته اند.

سال گذشته با مقررات رفت و آمد در کوچه و خیابان آشنا شدید. همچنین، آموختید که خانه و مدرسه مقرراتی دارند. خوب است بدانید برای زندگی در محله نیز مقرراتی وجود دارد.

آیا ما اجازه داریم با سرو صدا، همسایه‌ها را ناراحت کنیم؟ همیشه فکر کنید که ممکن است فردی در همسایگی شما مریض باشد یا یکی از همسایه‌ها بچه‌ی خود را خوابانده باشد یا یک نفر در حال درس خواندن یا مطالعه باشد؛ پس:

- در زمان استراحت همسایه‌ها در کوچه توپ بازی یا در خانه سروصدا نکنیم.

- در خانه صدای رادیو و تلویزیون را بلند نکنیم.
- در ساختمان محل زندگی خود یا کوچه و خیابان محله مان ترقه‌بازی نکنیم. این کار نه تنها خطرناک است و به ما آسیب می‌رساند بلکه همسایه‌ها را هم آزار می‌دهد و ممکن است به آنها یا عابران هم صدمه بزند.

- موقع خداحافظی با مهمان‌ها با صدای بلند صحبت نکنیم.

- زباله‌ها را در جای مخصوص بگذاریم تا محل زندگی همسایه‌ها کثیف و آلوده نشود.

جواب فعالیت ۱. پاکیزه نگه داشتن و نظافت، زیباسازی، تشکیل قرض الحسنه برای کمک و یاری به یکدیگر در هنگام مشکلات، تشکیل کانون های فرهنگی و هنری.

○ فعالیت

۱- به کمک پدر و مادر خود پرس و جو کنید که برای داشتن محله ای بهتر، در چه کارهایی می توانید با اهالی محل همکاری کنید.

۲- به تصویر زیر نگاه کنید و بگویید چه مزاحمتی برای همسایه ها به وجود آمده است. برای اینکه چنین صحنه ای پیش نیاید، چه باید کرد؟

جواب فعالیت ۲. یکی از همسایه ها با نادیده گرفتن حقوق دیگران اتومبیل خود را در جلوی در پارکینگ پارک کرده و مانع خروج ماشین همسایه شده است. باید به قوانین احترام بگذاریم و آن را در هیچ شرایطی حتی برای مدت کوتاهی زیر پا نگذاریم.

مطالعات اجتماعی

پایه چهارم

درس دوم
اینجا محله ماست.

درس ۲ اینجا محله‌ی ماست

گردش در محله

معلم کلاس چهارم بچه‌ها را برای گردش در محله از مدرسه بیرون برد. آنها از محله‌ای که مدرسه در آنجا قرار داشت، بازدید کردند. در این گردش، دانش‌آموزان خانه‌های مردم، مغازه‌ها، دکه‌ی روزنامه‌فروشی، فضای سبز و بوستان کوچک کنار مدرسه و ساختمان‌هایی مثل اداره‌ها، بانک‌ها و مسجد را مشاهده کردند.

فعالیت

- ۱- به همراه معلم خود از محله‌ای که مدرسه‌تان در آن قرار دارد، بازدید کنید. با راهنمایی معلم و به‌طور گروهی، نمونک* (ماکت) محله‌ای را که از آن بازدید کرده‌اید، درست کنید.
- ۲- کاربرگ‌ی شماره‌ی ۱ (محله‌ی ما) را به کمک پدر و مادرتان پر کنید.

په نامه خندا

مسجد

● مسجد محله‌ی ما

یکی از محل‌های اجتماع مردم در محله، مسجد است. مردم در مسجد علاوه بر عبادت خدا با یکدیگر آشنا می‌شوند، از حال هم خبر می‌گیرند و برای حل مشکلات محله‌ی خود با یکدیگر مشورت می‌کنند.

مسجد همچنین محل برگزاری مراسم چون دعا، عزاداری و جشن‌های مربوط به عیدهای مذهبی است.

مردم پشت سر امام جماعت در صف‌های منظم رو به قبله می‌ایستند. امام جماعت جلوتر از همه در محراب قرار می‌گیرد.

● بوستان محله‌ی ما

در بیشتر محله‌ها یک بوستان یا فضای سبز وجود دارد که مردم برای استراحت و ورزش به آنجا می‌روند. برخی از بوستان‌ها، وسایل بازی و ورزش مخصوص کودکان هم دارند. همه‌ی ما باید برای تمیز نگه داشتن بوستان و مراقبت از آن تلاش کنیم. برای مثال، چمن‌ها را لگد نکنیم، گل‌ها را نچینیم، به وسایل بازی آسیب نرسانیم و زباله‌ها را در سطل‌های مخصوص بریزیم.

بوستان

فعالیت ۱. فعالیت هایی مانند برگزاری نماز جماعت، برگزاری کلاس های آموزشی، فرهنگی و هنری، برپایی جشن ها و مراسم سوگواری، تشکیل صندوق قرض الحسنه و ... در مسجد انجام می شود.

○ فعالیت

- ۱- نام مسجد محله ی شما چیست؟ به کمک بزرگ ترها پرس و جو کنید که در مسجد محله ی شما چه فعالیت هایی انجام می شود. آن گاه در کلاس در این باره صحبت کنید. (با توجه به آنچه در کتاب هدیه های آسمان یاد گرفته اید.)
- ۲- برای بهتر شدن بوستان محله تان، چه پیشنهادی دارید؟

فعالیت ۲. رعایت نظافت و پاکیزگی محله، حفاظت از نیرنگ ها و وسایل بازی در پارک، مراقبت از چمن، گل و درختان محل های عمومی

تغییرات محله

محله‌ها تغییر می‌کنند

با گذشت زمان در محله‌های تغییراتی به وجود می‌آید. برای مثال، مردم یک محله برای زندگی به جای دیگری می‌روند و افرادی دیگر به آن محله نقل مکان می‌کنند. شکل و نوع ساختمان‌ها و فعالیت‌ها نیز تغییر می‌کند. بعضی وقت‌ها هم امکانات عمومی جدیدی مانند ایستگاه اتوبوس یا باجه‌ی تلفن عمومی، فضای سبز یا کتابخانه در محله ایجاد می‌شود. ساکنان یک محله دوست دارند محل زندگی آنها روز به روز بهتر شود.

به تصویرهای زیر توجه کنید. این تصویرها محله‌ای در اطراف میدان امام خمینی تهران را در صد سال پیش و زمان حال نشان می‌دهند.

ساختمان ها، درخت ها، وسایل حمل و نقل

ساختمان قدیمی، درشکه، اتومبیل قدیمی،
درختان کنار خیابان

فعالیت ۱.

تصویر (۱): ساختمان قدیمی، درشکه، اتومبیل قدیمی، درختان کنار خیابان

تصویر (۲): ساختمان ها، درخت ها، وسایل حمل و نقل

فعالیت

۱- در تصویر (۱) چه چیزهایی می بینید؟ بیان کنید.

در تصویر (۲) چه چیزهایی تغییر کرده است؟ شباهت ها و تفاوت ها کدام اند؟

۲- کاربرگه ی شماره ی ۲ (تغییرات محله ی من، مصاحبه) را انجام دهید.

ادامه فعالیت ۱.

شباهت ها: ساختمان قدیمی خیابان

تفاوت ها: خانه ی جدید ساخته شده، درشکه وجود ندارد و به جای آن موتورسیکلت آمده، درختان

بیشتری در کنار خیابان وجود دارد، ماشین ها جدیدتر شده اند و ...

با تشکر از همراهی شما